

Anders Klevmarken

**Den svenska förmögenhets-
fördelningen 1983/1984**

Särtryck ur

Sparande, skatter
och kreditpolitik.
Sparbankernas
Temaserie.
Sparfrämjandet
1987.

INDUSTRIENS

UTREDNINGS-

INSTITUT

STOCKHOLM

Industriens Utredningsinstitut

är en fristående vetenskaplig forskningsinstitution grundad 1939 av Svenska Arbetsgivareföreningen och Sveriges Industriförbund.

Syfte

Att bedriva forskning rörande ekonomiska och sociala förhållanden av betydelse för den industriella utvecklingen.

Verksamhet

Huvuddelen av arbetet inom institutet ägnas åt långsiktiga forskningsuppgifter. Man siktar härvid till ett studium av de grundläggande sammanhangen inom näringslivet och särskilt till att belysa de frågor som hör samman med strukturella och institutionella förändringar. Forskningsresultaten publiceras i institutets skriftserier.

Styrelse

Tekn. dr Curt Nicolin, ordf.
Direktör Gösta Bystedt
Direktör Anders Carlberg
Direktör John Dahlfors
Tekn. dr Lennart Johansson
Direktör Olof Ljunggren
Direktör Lars Nabseth
Direktör Bo Rydin
Direktör Sven H Salén
Ekon. dr Hans Stahle
Ekon. dr Peter Wallenberg
Direktör Sven Wallgren
Direktör Christer Zetterberg
Docent Gunnar Eliasson, chef

Adress

Industriens Utredningsinstitut
Grevgatan 34, 5 tr, 114 53 Stockholm
Tel. 08-783 80 00

DEN SVENSKA FÖRMÖGENHETS-
FÖRDELNINGEN 1983/1984

Anders Klevmarken

DEN SVENSKA FÖRMÖGENHETS- FÖRDELNINGEN 1983/1984

Anders Klevmarcken

INLEDNING

Denna uppsats ger en beskrivning av den svenska förmögenhetsfördelningen så som den framträder ur de intervju- och registeruppgifter som insamlats i projektet Hushållens Ekonomiska Levnadsförhållanden (HUS) (Klevmarcken (1984), Klevmarcken & Olovsson (1986)). I förmögenhetsbegreppet ingår fastigheter, finansiella tillgångar och även inventarier och varaktiga konsumtionsvaror men däremot inte pensionsförsäkringar.

Nettoförmögenheten, dvs summan av tillgångarna minskad med skulderna, per hushåll i Sverige vid årsskiftet 1983/84 kan uppskattas till cirka 400 000 kronor, vilket är omkring 3,5 gånger den disponibla årsinkomsten. Om nettoförmögenheten divideras med antalet konsumtionsenheter i hushållet, dvs antalet personer i hushållet viktat bl a med hänsyn till att barn konsumerar mindre än vuxna, erhålles ett belopp på drygt 200 000 kronor. Detta kan uppfattas som ett mått på hushållens "konsumtionsreserv" 1).

1)

Till hushållet räknas alla personer som lever tillsammans i samma bostad och regelbundet äter måltider tillsammans. Vid beräkningen av antalet konsumtionsenheter har två vuxna räknats som 1,6 enheter, varje ytterligare vuxen som 0,6 enheter, barn 0-12 år som 0,35 enheter, barn 13-16 år som 0,45 enhet och barn 16-18 år som 0,6 enheter. För en redogörelse för använda definitioner m m se appendix A.

Mikael Franzen har medverkat vid beräkningarna och Leif Andersson, Lennart Flood och Björn Gustafsson har bidragit med synpunkter på manuskriptet.

Förmögenhetsfördelningens spridning är givetvis betydligt större än inkomstfördelningens. Variationskoefficienten 2) för nettoförmögenheten var ca 100% medan den endast var drygt 40% för den disponibla inkomsten. Förmögenhetsfördelningens skevhet var dessutom ca fem gånger så stor som inkomstfördelningens.

Ett annat sätt att demonstrera ojämnheten i dessa två fördelningar är med hjälp av ett så kallat Lorenzdiagram. I ett sådant avsättes den kumulativa andelen av antalet hushåll på den vågräta axeln och den kumulativa andelen av hushållens samlade förmögenheter (inkomster) på den lodräta. En fullständigt jämn fördelning, dvs en fördelning där alla har lika stor förmögenhet respektive inkomst, representeras av den heldragna 45-linjen i figur 1. Ju ojämna fördelningen är desto mer avviker kurvan från 45-linjen. Den nedre kurvan gäller således förmögenhetsfördelningen och den övre inkomstfördelningen.

Lorenzkurvan kan också användas för att beräkna hur stor andel av de samlade förmögenheterna (inkomsterna) som de 10 procent rikaste hushållen har. Diagrammet visar att de förfogar över drygt 30 procent av förmögenheterna och ca 20 procent av inkomsterna. I en internationell jämförelse är detta en mycket kraftig utjämning. Även jämfört med de 55 procent av de samlade förmögenheterna som Roland Spånt redovisade i sin undersökning från 1975 (Spånt 1976) är de dryga 30 procenten i denna undersökning ett mycket lågt tal. En stor del av skillnaden kan dock förklaras med att de två undersökningarna bygger på olika underlag. I Spånts undersökning användes taxeringsmaterial och han fick därmed en god representation av de största förmögenheterna. I en intervjuundersökning som HUS-undersökningen är det sannolikt att man får en underskattning av de stora förmögenheterna. Sannolikheten att en av de stora förmögenhetsägarna ska komma med i urvalet är ganska liten och de som gör det är förmodligen relativt obenägna att medverka. Med intervjudata av den typ vi har i HUS-projektet tenderar man således att underskatta medelförmögenheten och spridningen. Det är därför lämpligt att välja mått som inte är alltför känsliga för skattningen av den yttersta delen av fördelningens högra svans. Av detta följer också att HUS-materialet inte

2)

Variationskoefficienten är kvoten mellan standardavvikelsen och det aritmetiska medelvärdet, ofta uttryckt i procent.

kan användas för att studera de stora förmögenheterna. Däremot kan intervjuuppgifterna i kombination med undersökningens rikhaltiga "bakgrundsinformation" om hushållen användas för att studera hur förmögenhetsinnehaven varierar mellan vanliga hushåll. Det är dessutom t o m troligt att vi får bättre skattningar av "medelsvenssons" förmögenhetstillgångar än vad taxeringsstatistiken ger, bl a därför att vi får betydligt bättre skattningar på värdet av de varaktiga konsumtionsvarorna och på värdet av egna hem, bostadsrätter och andelslägenheter. Just det förhållandet att varaktiga konsumtionsvaror utgör en förhållandevis stor andel av de små och medelstora förmögenheterna bidrar också till att vår skattning av ojämnheten i förmögenhetsfördelningen är mindre än den Spånt fick på taxeringsmaterialet. (För en närmare redogörelse för definitioner och mätproblematik, se appendix A).

FÖRMÖGENHETSFÖRDELNINGEN I OLIKA HUSHÅLLSTYPER

Medianförmögenheten per konsumtionsenhet för samtliga hushåll var 163 000 kronor. Tabell 1 visar hur medianförmögenheten varierar mellan olika hushållstyper och beroende på hushållsföreståndarens ålder 3). Samvariationen med åldern är tydlig för alla hushållstyperna. De äldre hushållen har ackumulerat en större förmögenhet. Tabellen visar också att kärnfamiljen, dvs två vuxna med eller utan barn, har den största förmögenheten. I tabell 2 görs en uppdelning mellan barnfamiljer och familjer utan barn. De stora familjerna har stora genomsnittliga förmögenheter. Även beräknat per konsumtionsenhet har de ensamstående minst förmögenhet. Tabellen visar också att barnfamiljerna har lägre förmögenheter än barnlösa familjer. Detta kan bero på att de vuxna i barnfamiljerna är förhållandevis unga. Tabell 2 ger också en jämförelse med den genomsnittliga disponibla inkomsten per hushållstyp. Skillnaderna i inkomst är betydligt mindre än skillnaderna i förmögenhet. Även när det gäller inkomsterna är det de ensamstående pensionärerna och barnfamiljerna som har de lägsta medianvärdena.

3)

I hushåll med gifta eller samboende par är det i denna undersökning mannen som benämnes hushållsföreståndare. I övriga hushåll med flera vuxna är det den person som 1983 hade de största inkomsterna.

Den relativa kvartilavvikelsen, dvs skillnaden mellan den tredje och den första kvartilen satt i relation till medianen, för samtliga hushåll är 1.3. Spridningen förefaller att vara störst bland de ensamstående (se tabell 3).

Figur 2 visar hela förmögenhetsfördelningen för samtliga hushållstyper. Observera att skalan på den horisontella axeln är logaritmisk, vilket döljer fördelningens positiva snedhet. I figur 3 finns motsvarande fördelning för ensamstående pensionärer. Diagrammet visar en bimodal fördelning, dvs det tycks finnas två grupper av pensionärer, en relativt förmögen och en utan stora tillgångar. Även om en del pensionärer har mycket små tillgångar har de ingen nettoskuld. Även fördelningen för de ensamstående som inte är pensionärer och inte har några barn är bimodal och liknar pensionärernas fördelning. Figur 4 visar fördelningen för ensamstående med barn. Spridningen är ganska stor, även om det inte finns många med riktigt stora förmögenheter. Drygt 10 procent av dessa hushåll har en nettoskuld. Fördelningarna för hushållstyperna två vuxna utan barn respektive två vuxna med ett eller två barn överensstämmer i stort sett med fördelningen för samtliga hushåll. Fördelningen för två vuxna med mer än två barn (figur 5) visar dels en viss nettoskuldssättning och dels några relativt stora förmögenheter. Fördelningen för den hushållstyp som har de största förmögenheterna, fler än två vuxna utan barn, redovisas i figur 6.

För att kunna introducera ytterligare några variabler och få en mer nyanserad bild av förmögenhetsskillnaderna har vi i en sk regressionsanalys undersökt hur logaritmen av hushållets nettoförmögenhet per konsumtionsenhet varierar med ett antal hushållskaraktäristiska 4). De variabler som medtagits i analysen motiveras på följande sätt. Hushållsföreståndarens ålder är en indikator på hur länge hushållets medlemmar kunnat ackumulera en förmögenhet. Då det inte finns någon anledning att tro att sambandet är linjärt har variabeln klassindelats. Den visar som väntat en mycket stark samvariation med nettoförmögenheten. Den åldersgrupp, 55-65 år, som ceteris paribus har den största förmögenheten har 2.4 gånger så stor förmögenhet som den yngsta åldersgruppen. Se figur 7! Figuren visar även att hushållen i den äldsta gruppen har en något

4)

De 3% hushåll i urvalet som har en negativ nettoförmögenhet har uteslutits ur regressionsanalysen.

mindre förmögenhet än hushållen i den näst äldsta gruppen. Det kan antingen tolkas så att pensionärsgruppen förbrukat en del av sin förmögenhet eller att det finns generationseffekter, dvs att de äldsta generationerna aldrig samlat lika stora förmögenheter som senare generationer 5).

Hushållstyp, såsom det är definierat här, mäter hushållets storlek och sammansättning och kan uppfattas som en indikator både på hur många personer som kunnat bidra till förmögenhetsbildningen och på försörjningsbördans storlek. Figur 8 visar ceteris paribus att hushåll med två vuxna utan barn och ensamstående utan barn har den största förmögenheten, medan barnfamiljernas försörjningsbörda medför att de inte kan samla lika stora tillgångar. Figuren visar t ex att hushåll med endast två vuxna har i genomsnitt 36 procent större förmögenhet än hushåll med två vuxna och minst tre barn. Då detta resultat gäller efter standardisering för åldersskillnader kan skillnaderna i förmögenhet mellan hushåll med och utan barn inte förklaras med att barnfamiljerna genomsnittligt sett är yngre.

Regionvariabeln indelar landet i tre regioner: De tre storstäderna, mellanstora tätorter, samt mindre tätorter och landsbygd. Det finns två skäl att ta med denna variabel i analysen. Då en stor del av hushållens förmögenhet består av fastigheter är det tänkbart att den starka tillväxten i fastighetsvärdena i storstäderna under efterkrigstiden skapat regionala skillnader i förmögenhetsfördelningen. Det andra skälet är att det ligger stora förmögenheter i jordbruks- och skogsfastigheter på landsbygden. Våra skattningar visar att det finns regionala skillnader i förmögenhetsfördelningen. Ceteris paribus är förmögenheterna 15 procent större på landsbygden än i storstäderna. Skillnaden mellan storstäderna och de medelstora tätorterna är liten. Regionvariabeln tycks således i första hand fånga upp de förmögenhetsskillnader som skapats i jordbruks- och skogsfastigheterna.

I analysen ingår också ett antal variabler som avses fånga hushållsmedlemmarnas förmåga att tjäna pengar och samla en förmögenhet. De är hushållsföreståndarens och dennes makas/makes utbildning, deras erfarenhet av för-

5)

Visserligen har ett försök gjorts att standardisera för förekomsten av arv (jfr nedan), men om detta ej lyckats helt är det möjligt att åldersvariabeln delvis fångar upp arvseffekten, ty sannolikheten att ha mottagit ett arv är större ju äldre en person är.

värvsarbete samt en variabel som visar om hushållsföreståndaren är egen företagare eller ej. Utbildningsvariabeln visar sig förklara en relativt stor del av förmögenhetsskillnaderna. Särskilt gäller det hushållsföreståndarens utbildning. Den genomsnittliga relativa förmögenhetsskillnaden mellan de hushåll, som har en föreståndare med studentexamen eller högre utbildning, och de som har en föreståndare med grundskola är ca 89 procent (se figur 9). Motsvarande uppgift för hushållsföreståndarens maka/make är 45 procent. Hushållsföreståndarens arbetslivserfarenhet (dvs antal år på arbetsmarknaden omräknade till helårs och heltidsekvivalenter) förklarar också förmögenhetsskillnaderna. För varje år av erfarenhet är förmögenheten cirka en procent större. Makans/makens arbetslivserfarenhet har däremot ingen betydelse för förmögenhetens storlek. Detta är något svårförståeligt. I synnerhet som makans utbildning visat sig ha betydelse. Hushåll med en föreståndare som är egen företagare eller självständig yrkesutövare har i genomsnitt 44 procent större förmögenhet än de hushåll vars föreståndare inte är egen företagare.

Den sista gruppen av variabler avses fånga förekomsten av arv och arvets storlek. Ett antal indikatorvariabler har använts för att undersöka om förmögenhetstillgångarna är större när hushållsföreståndarens och dennes maka/makes fader eller moder eller bägge föräldrar är döda. Ingen av dessa variabler har emellertid någon stark effekt på förmögenheten. Däremot har den yrkesmässiga bakgrund som hushållsföreståndarens far hade en viss betydelse. I de hushåll där hushållsföreståndarens fader var tjänsteman eller företagsledare är förmögenheten i genomsnitt 24 procent större än i hushåll där hushållsföreståndarens fader var arbetare och ca 10 procent större än i hushåll där fadern var jordbrukare, fiskare eller småföretagare. Dessa effekter kan dels vara ett resultat av att tjänstemän och företagsledare kunnat lämna ett större arv efter sig än övriga grupper, men det kan också vara ett resultat av att de givit sina barn en gynnsam uppväxtmiljö som i sin tur bidragit till att barnen kunnat skapa sig en förmögenhet. Vilken yrkesbakgrund fadern till hushållsföreståndarens maka/make hade spelar däremot inte någon större roll. Varför vi får detta resultat är inte så lätt att förklara, ty bägge de tolkningar som givits av effekten av hushållsföreståndarens faders yrke, borde ju i lika hög grad kunna gälla makans/makens faders yrke. Det sätt på vilket vi här försöker beakta förekomsten av arv är förmodligen alltför trubbigt. Det är relativt få personer som fått arv av någon omfattning och det krävs

förmodligen en mer detaljerad variabeluppsättning för att identifiera dessa personer.

Till slut bör det konstateras att även om vi genom denna analys får en viss uppfattning om vad som förklarar förmögenhetsskillnaderna, återstår en stor oförklarad individuell variation. Determinationskoefficienten R^2 är 0.24. Det är vanligt att man inte kan förklara en större del av variationen i individ och hushållsdata av detta slag. Även med väsentligt fler och bättre förklarande variabler skulle det ändå återstå en icke förklarad variation bl a därför att förmögenhetsbildningen t ex när det gäller lotterivinster, arv och kapitalvinster, delvis måste uppfattas som genuint slumpmässig.

FÖRMÖGENHETERNAS FÖRDELNING PÅ TILLGÅNGSSLAG

Tabell 4 visar hur samtliga hushålls förmögenhet fördelas på olika slags tillgångar. Den största enskilda posten är det egna hemmet vilket svarar för drygt 40 procent av svenska folkets tillgångar. Den närmast största posten är inventarier och varaktiga konsumtionsvaror som tillsammans med bilar och båtar utgör drygt 30 procent 6). Banktillgodohavanden och övriga finansiella tillgångar (huvudsakligen aktier och obligationer) utgör vardera ca 8 procent av de samlade bruttoförmögenheterna.

Variationskoefficienterna och skevhetsmåttarna visar att somliga tillgångar är mycket ojämnt fördelade. Det gäller framför allt andelsrätterna, bostadsrätterna och båtarna. De flesta hushåll saknar helt dessa tillgångar. Motsatsen gäller varaktiga konsumtionsvaror i hemmet och bilar. Förmögna hushåll kan inte lägga ner särskilt stora summor på dessa varor varför de blir förhållandevis jämnt fördelade.

Hur förmögenhetens fördelning på tillgångsslag varierar med dess storlek framgår ännu tydligare av tabell 5. I denna har hushållen rangordnats efter sin nettoförmögenhet och fördelningen på typ av tillgångar beräknats för varje förmögenhetsdecil. Det egna hemmets andel av förmögenheten är störst i mitten av förmögenhetsfördelningen. Hushåll med stora förmögenheter kan inte lägga proportionsvis lika mycket på bostaden som medelhushål-

6)

Underrepresentationen av de största förmögenheterna gör att dessa andelar blir något för stora.

let, då det finns en mättnadsgräns för hur mycket bostadstjänster ett hushåll kan konsumera. I stället placerar de förmögna hushållen i fritidshus, andra fastigheter och i övriga finansiella tillgångar (aktier och obligationer). Hushåll med små förmögenheter har sina begränsade tillgångar placerade i inventarier och varaktiga konsumtionsvaror samt i banktillgodohavanden förutom i det egna hemmet.

Tabellen visar även att kvoten mellan skulder och bruttotillgångar minskar med växande förmögenhet.

Figur 10 visar bruttotillgångarnas fördelning på tillgångsslag och skuldernas fördelning på typ av skuld för samtliga hushåll. Som jämförelse visas motsvarande uppgifter för ensamstående pensionärer, ensamstående med barn och för två vuxna med minst tre barn i figurerna 11-13. Ensamstående pensionärer har förhållandevis mycket av sina tillgångar i inventarier och varaktiga varor och i banktillgodohavanden, men relativt lite i egna hem. De har också små skulder. Ensamstående med barn har små förmögenheter som främst är placerade i eget hem och varaktiga varor. De har förhållandevis stora skulder. De stora barnfamiljerna har praktiskt taget alla sina tillgångar koncentrerade till bostaden, inventarier och varaktiga varor. De har också relativt stora skulder på bostaden.

SOLIDITET OCH LIKVIDITET

Tabell 5 visade att skuldkvoten minskade med växande förmögenhet. Om vi använder kvoten mellan hushållets nettoförmögenhet och dess disponibla inkomst för 1983 som ett slags soliditetsmått, finner vi i figur 14 att det är omkring 4 oavsett inkomstens storlek, dock med undantag för den första inkomstdecilen, som har soliditeten 18. Till den första inkomstdecilen hör bl a pensionärer med små inkomster men relativt stora förmögenheter.

Figur 15 visar hur likviditeten varierar med disponibel inkomst. Likviditetskvoten har här definierats som kvoten mellan alla finansiella tillgångar och den disponibla inkomsten. Med undantag för den första inkomstdecilen hade hushållen 1983 en likviditet på ca 80 procent av det årets disponibla inkomst. För hushåll i mitten av inkomstfördelningen var likviditeten något mindre än för de som låg i svansarna. Samvariationen med inkomsten blir ungefär densamma om än på en lägre nivå, om man i likviditetskvoten endast tar med bankmedel.

AVSLUTANDE KOMMENTAR

Denna beskrivning har visat att det finns ganska stora skillnader mellan hushållen både i förmögenhetens storlek och dess fördelning på tillgångsslag. Till en mycket stor del och för de flesta hushåll beror dessa skillnader på hushållets sammansättning och ålderstruktur. Förmögenhetsplaceringarna motiveras förmodligen främst av behovet av att konsumera vissa tjänster, som bostadstjänster och tjänster från varaktiga kapitalvaror samt av att man vill ha en viss likviditetsreserv. Endast för den minoritet av hushållen som har en något större förmögenhet blir det fråga om portföljval och förmögenhetsförvaltning i egentlig mening.

Fortsatt forskning baserad på modeller för ekonomiskt beteende bör visa hur konsumtionsbehoven över livscykeln, önskan att lämna arv till sina barn och hushållens möjligheter att realisera sina önskningar bestämmer deras förmögenhetsuppbyggnad. För den ekonomiska politiken är det väsentligt att analysera hur finans- och penningpolitiken påverkar denna process. När 1986 års HUS-data för samma urval av individer som 1984, blir färdiga att analyseras kommer vi att kunna studera rörligheten i förmögenhetsfördelningen och därmed få ett något bättre grepp om dynamiken i förmögenhetsbildningen. Denna är emellertid en långsiktig process och idealt skulle vi behöva en betydligt längre panel.

REFERENSER

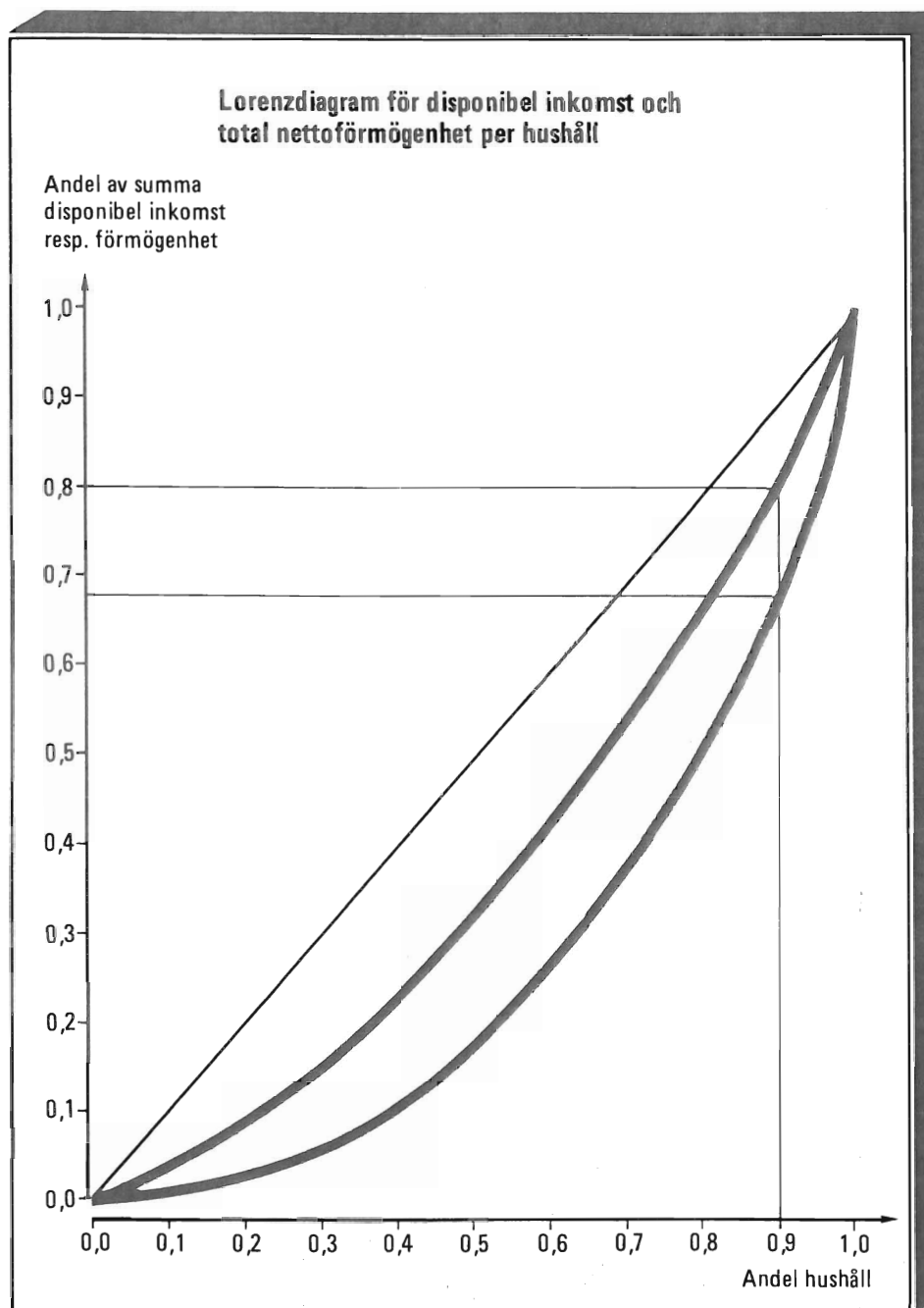
Klevmarken, N.A., 1984, Household market and nonmarket activities. The first year of a Swedish panel study. Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung Hefte 4 1984, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung.

Klevmarken, N.A. & Olovsson, P. 1986, Hushållens Ekonomiska Levnadsförhållanden (HUS). Teknisk beskrivning och kodbok. Nationalekonomiska institutionen, Göteborgs Universitet.

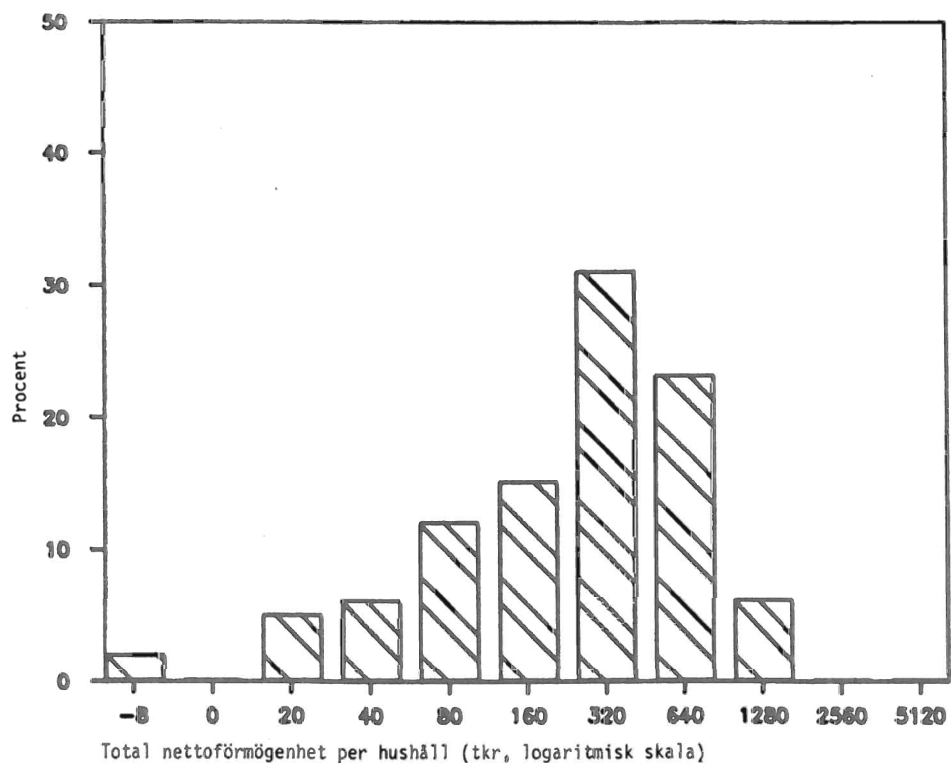
Spånt, R. 1979, Den svenska förmögenhetsfördelningens utveckling, i Löntagarna och kapitaltillväxten 2. SOU 1979:9

FIGURER

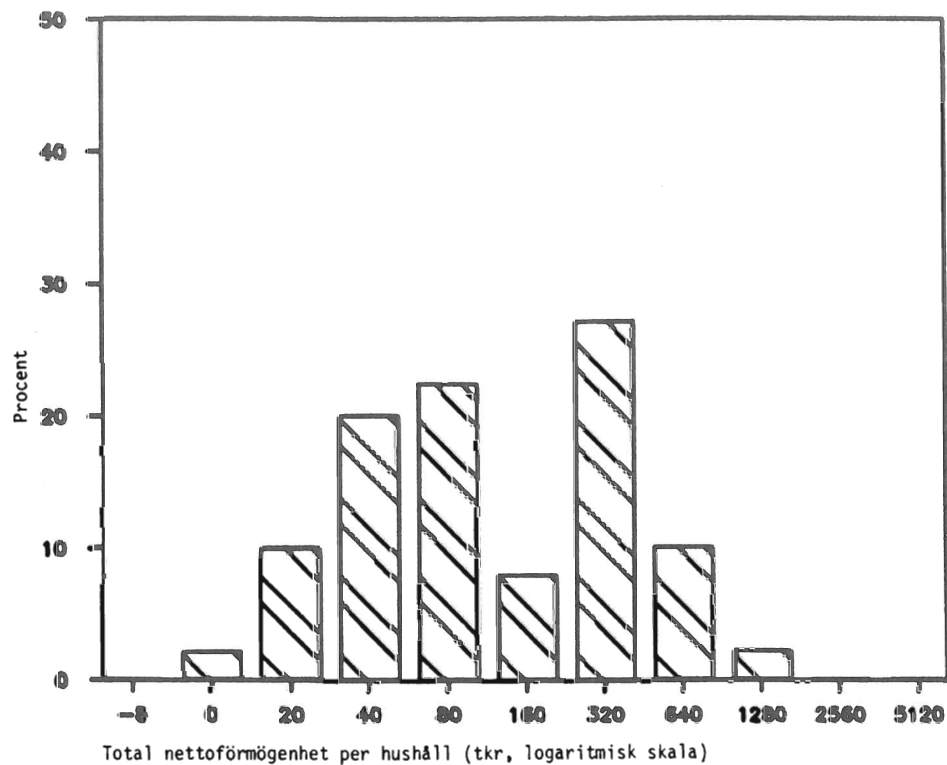
Figur 1.

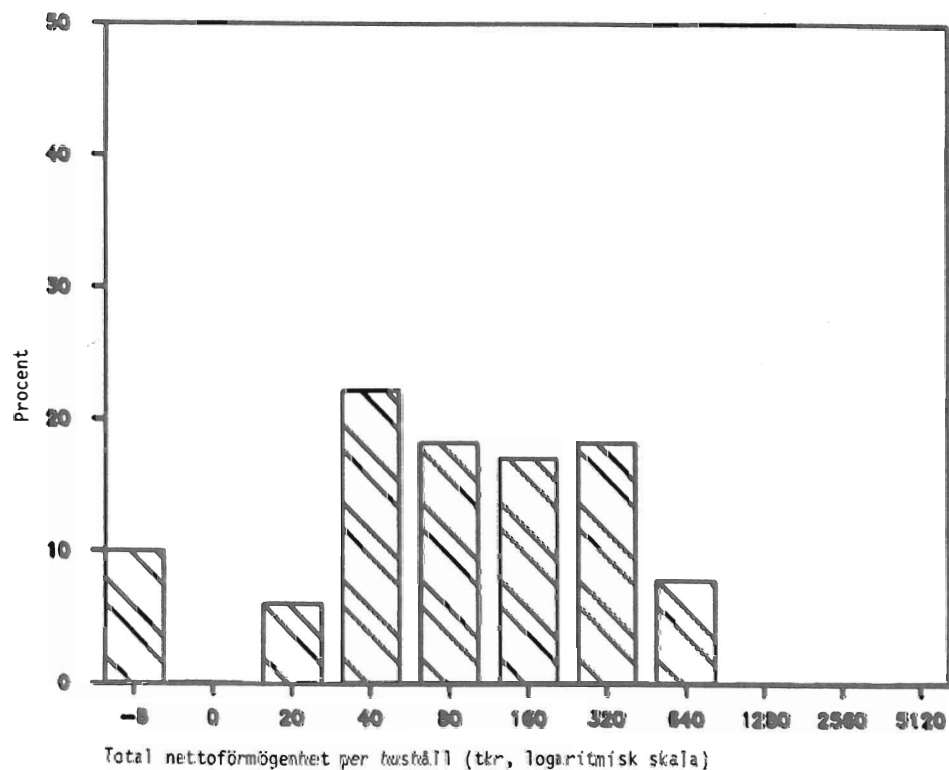
Figur 2. Förmögenhetsfördelningen för samtliga hushåll

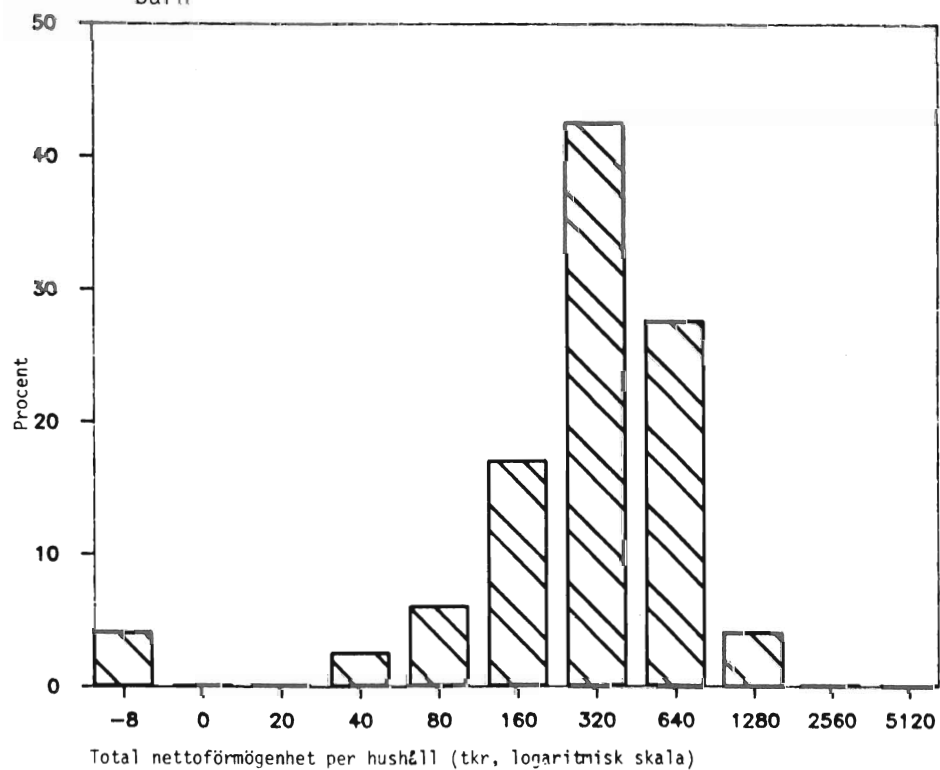
Figur 3. Förmögenhetsfördelningen för ensamstående pensionärer

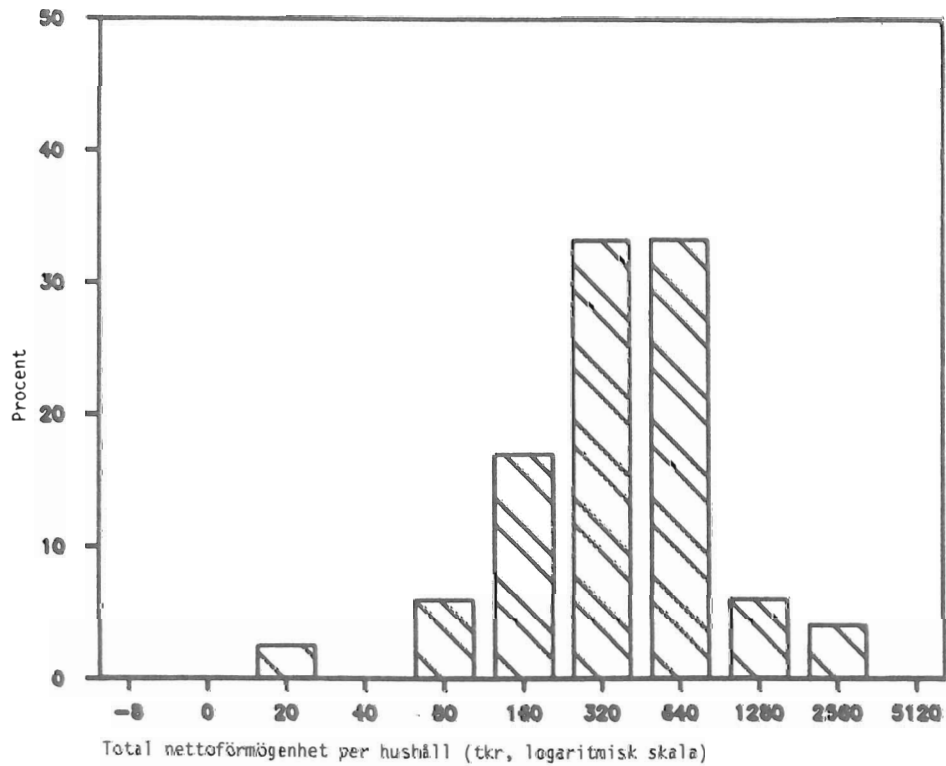
Figur 4. Förmögenhetsfördelningen för ensamstående med barn

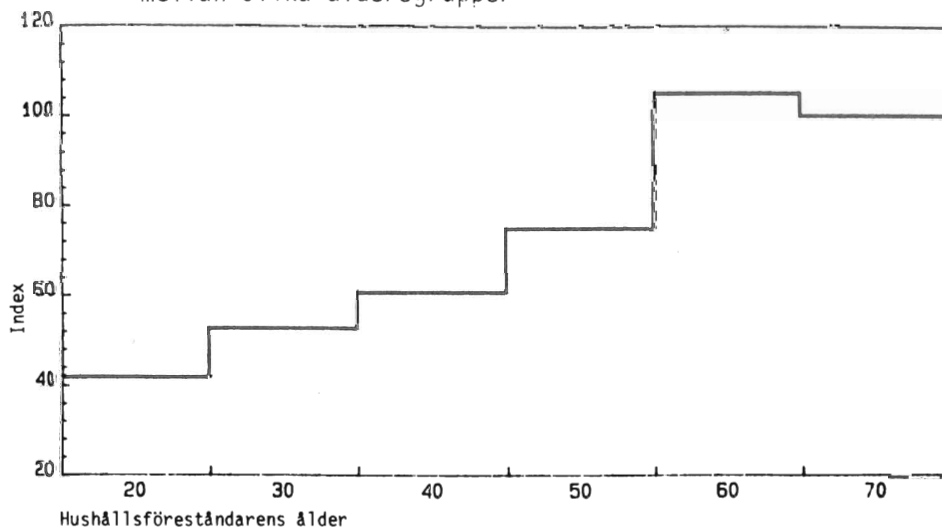
Figur 5. Förmögenhetsfördelningen för två vuxna med mer än två barn

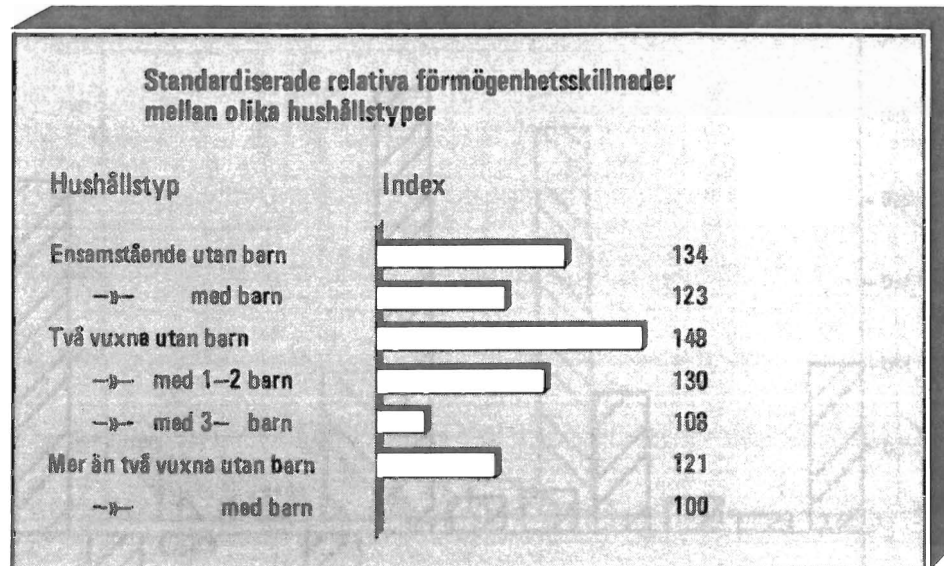
Figur 6. Förmögenhetsfördelningen för hushåll med mer än två vuxna, utan barn

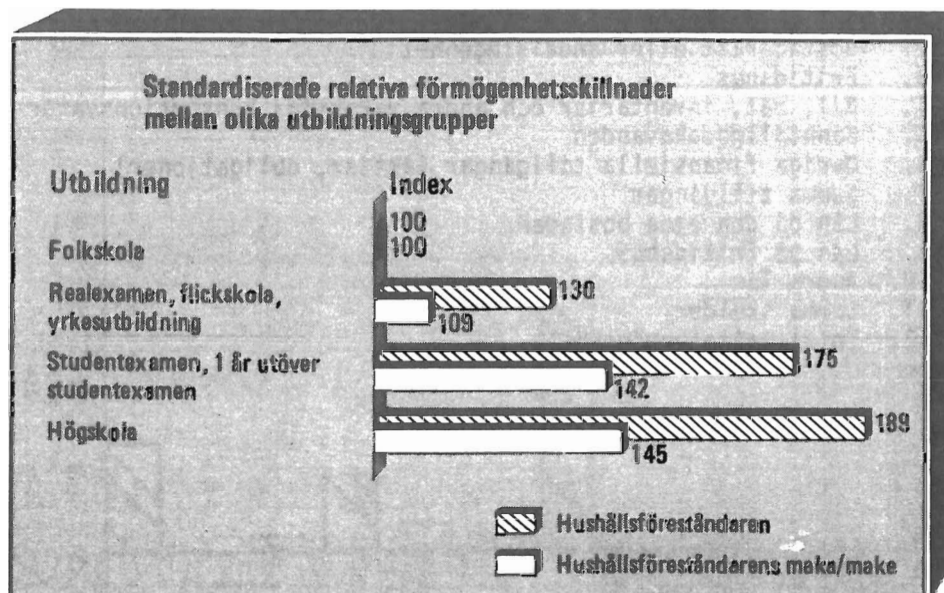
Figur 7. Standardiserade relativa förmögenhetsskillnader mellan olika åldersgrupper

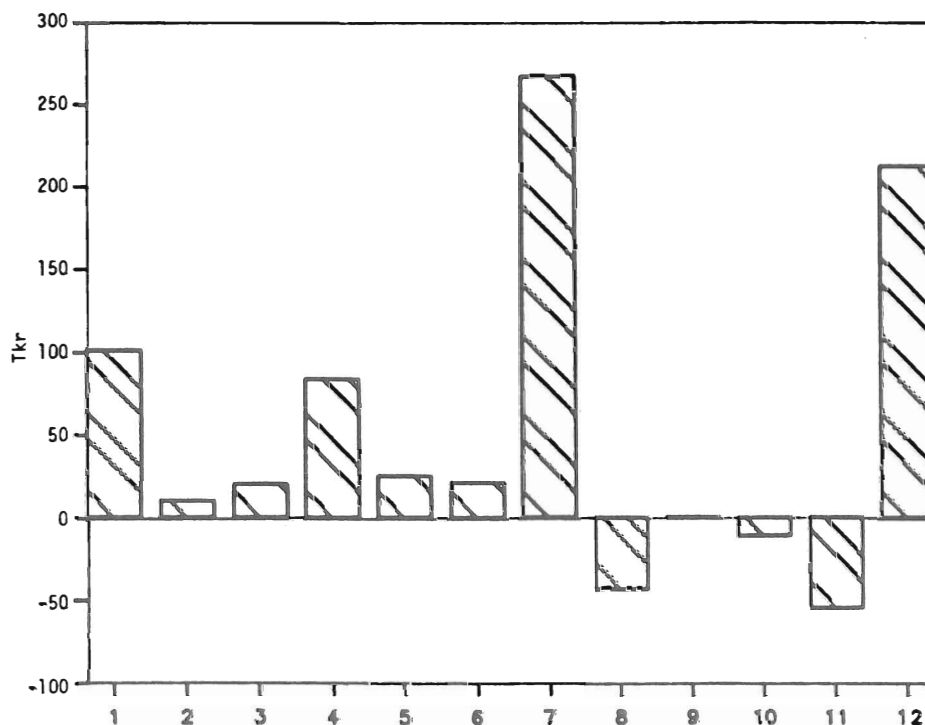
Figur 8.

Figur 9.

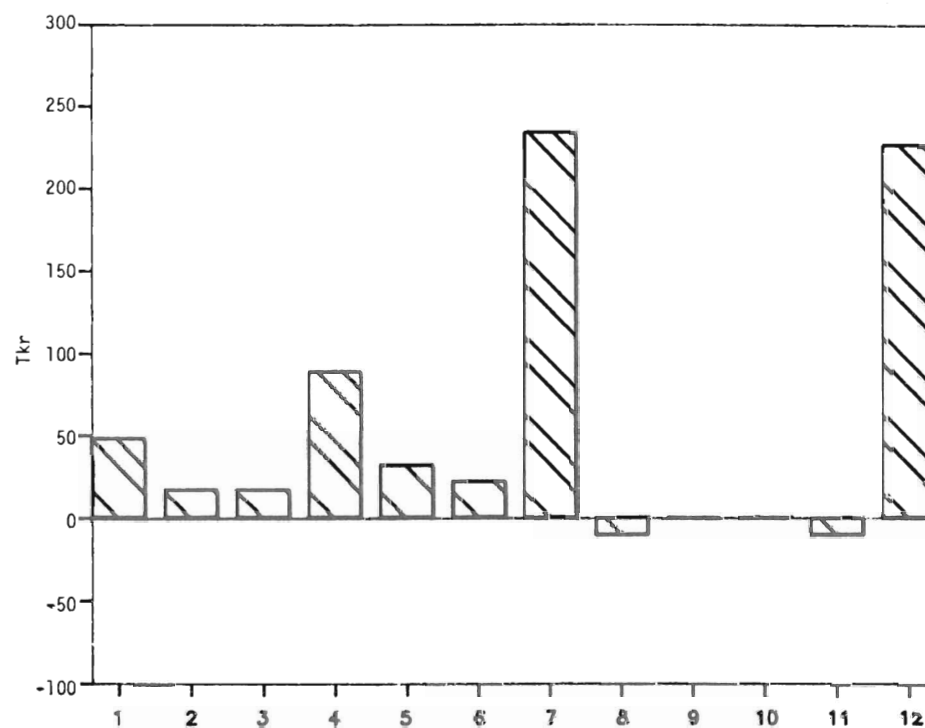
Figur 10. Tillgångar och skulder per konsumtionsenhet
för alla hushåll

Teckenförklaring till figurerna 10 - 13:

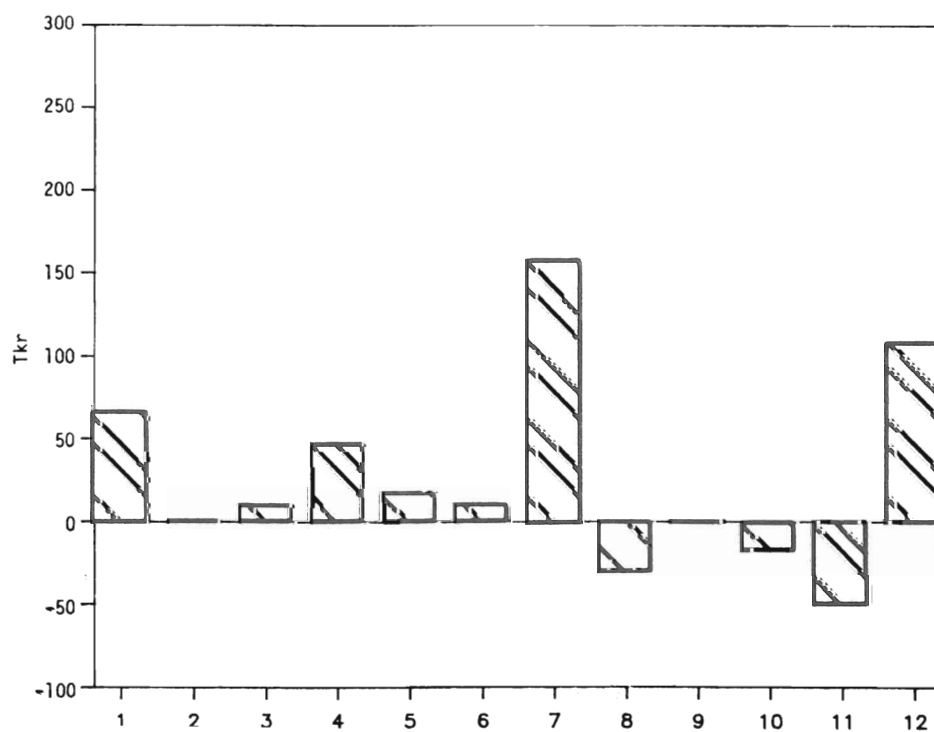
1. En- eller tvåfamiljsfastighet
2. Bostadsrätt eller andelslägenhet
3. Fritidshus
4. Bil, båt, inventarier och andra varaktiga konsumtionsvaror
5. Banktillgodohavanden
6. Övriga finansiella tillgångar (aktier, obligationer)
7. Summa tillgångar
8. Lån på den egna bostaden
9. Lån på fritidshus
10. Andra lån
11. Summa skulder
12. Total nettoförmögenhet

Figur 11. Tillgångar och skulder per konsumtionsenhet för ensamstående pensionärer

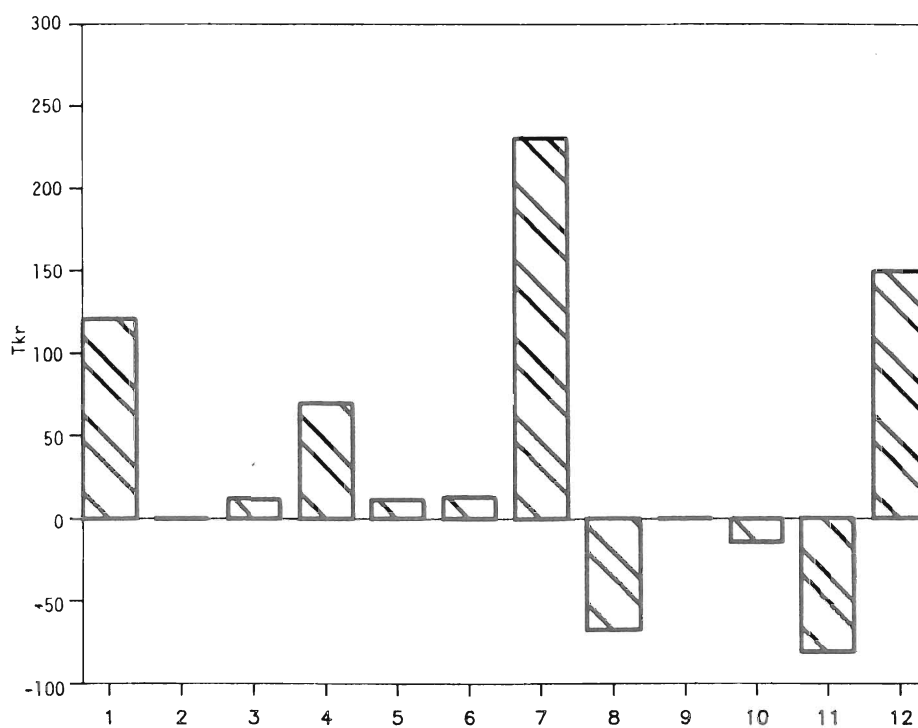

Anm. Pensionärer över 74 år ingår ej i urvalet

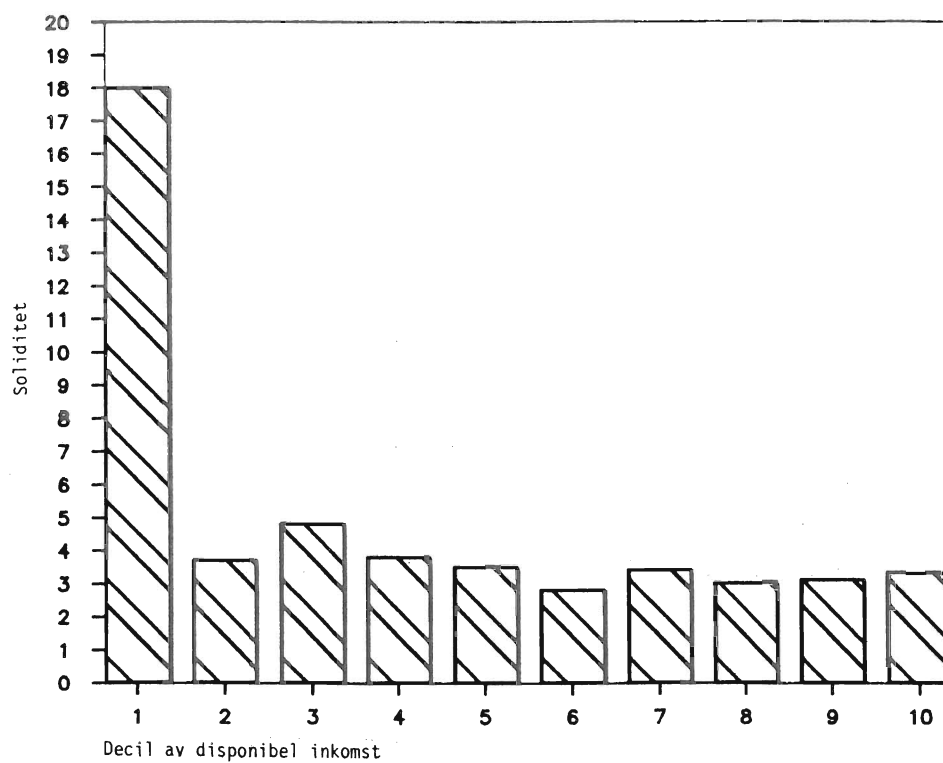
Figur 12. Tillgångar och skulder per konsumtionsenhet för ensamstående med barn

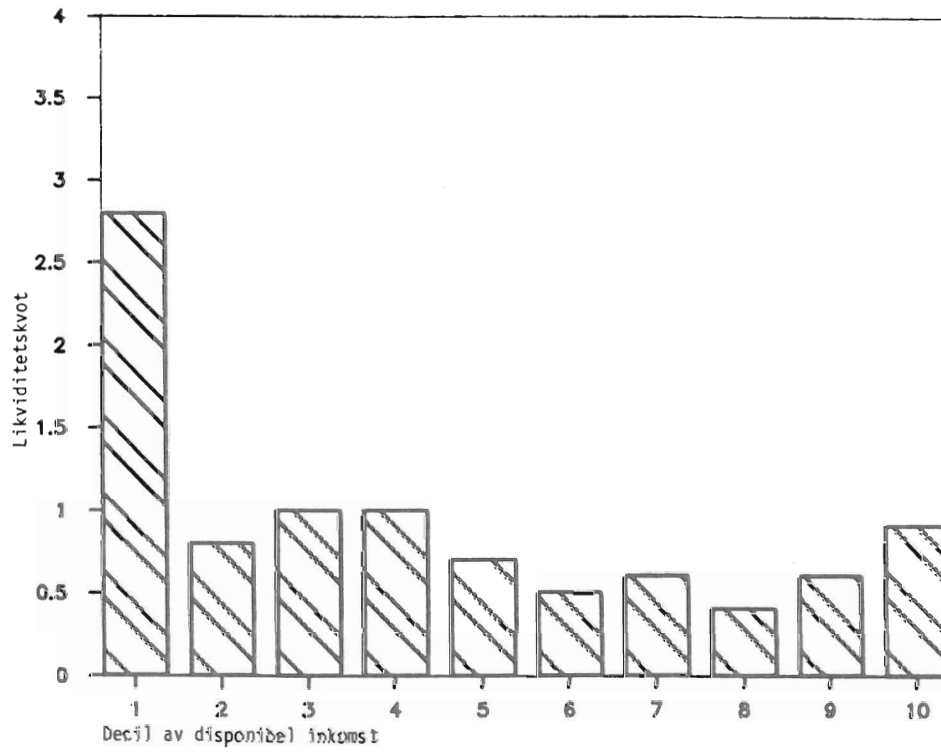
Figur 13. Tillgångar och skulder per konsumtionsenhet för hushåll med två vuxna och minst tre barn

Figur 14. Soliditeten i olika inkomstdeciler, samtliga hushåll

Figur 15. Likviditeten i olika inkomstdeciler

TABELLER

Tabell 1. Total nettoförmögenhet per konsumtionsenhet fördelad efter familjetyp och hushållsföreståndarens ålder.

(Medianvärden i 1000 kronor)

Hushållstyp	Hushållsföreståndarens ålder		
	-34	35-54	55-
Ensamstående med eller utan barn	67	90	184
Två vuxna med eller utan barn	92	178	270
Tre eller flera vuxna med eller utan barn	110	138	193

Tabell 2. Medianinkomst och medianförmögenhet i olika hushållstyper (1000 kronor)

Hushållstyp	Disponibel inkomst	Dito per konsumtionsenhet	Nettoförmögenhet	Dito per konsumtionsenhet
Ensamstående:				
pensionär	43	43	97	97
ej pensionär utan barn	61	61	87	87
ej pensionär med barn	75	45	100	63
Två vuxna:				
utan barn	107	67	377	235
1-2 barn	133	60	361	167
3- barn	146	50	368	135
Mer än två vuxna				
utan barn	145	64	409	173
1-2 barn	155	56	458	146

Tabell 3. Förmögenhetsspridning efter familjetyp och hushållsföreståndarens ålder. (Relativ kvartilavvikelse)

Hushållstyp	Hushållsföreståndarens ålder		
	-34	35-54	55-
Ensamstående med eller utan barn	1.49	3.08	1.70
Två vuxna med eller utan barn	1.63	0.99	1.06
Tre eller flera vuxna med eller utan barn	1.13	1.13	1.23

Anm. Den relativa kvartilavvikelsen är kvoten mellan kvartilavvikelsen (Q3-Q1) och medianen Q2. Beräkningarna avser nettoförmögenheten per konsumtionsenhet.

Tabell 4. Fördelningen av hushållens förmögenheter på typ av tillgång.

Typ av tillgång	Nettoförmögenhet per hushåll			
	Medeltal (1000 kr)	Andel (%)	Variations- koefficient (%)	Skevhets- koefficient (%)
Banktillgodohavande	44	8.6	186	..
Övriga finans. tillg	40	7.8	328	..
Eget hem	208	40.5	126	3.4
Bostadsrätt	10	1.9	519	10.3
Andelslägenhet	2	0.4	1238	13.9
Fritidshus	37	7.2	280	5.3
Annan fastighet	15	2.9	712	13.6
Bil	23	4.5	103	1.2
Husvagn	2	0.4	379	4.3
Båt	6	1.1	418	10.4
Inventarier m m	111	21.6	124	2.2
Övriga varaktiga varor	16	3.1	44	0.19
Bruttoförmögenhet	514	100.0	91	2.8
Skulder	113		135	1.9
Skuldkvot		22.0		

Tabell 5. Fördelning på typ av tillgodohavande efter förmögenhetsdecil

Typ av tillgång	Decil av nettoförmögenhet per hushåll									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Eget hem	38.4	22.7	35.0	51.5	39.4	46.8	45.1	43.6	41.1	34.5
Bostadsrätt, andelslägenh	1.2	5.0	5.7	4.1	5.5	1.4	3.1	1.5	1.7	1.5
Fritidshus	0	0	3.1	6.2	7.0	4.5	4.5	7.8	7.2	10.6
Annan fastighet	0	0	0.5	1.2	1.0	0.2	1.7	1.7	3.2	6.2
Varaktiga konsumtionsvaror	41.9	53.4	39.6	23.8	36.9	37.1	32.6	35.2	30.3	22.7
Banktillgodohavanden	11.6	11.9	10.9	8.2	7.5	6.5	7.8	6.9	9.0	9.7
Övriga finansiella tillg	6.9	6.9	5.2	5.0	2.7	3.5	5.2	3.3	7.5	14.8
Bruttotillgångar (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
(1000 kr)	86	101	192	340	401	491	577	665	822	1475
Nettotillgångar (1000 kr)	-1	70	124	198	297	369	445	534	693	1289
Skuldkvot (Skuld/Br.tillg)	1.01	0.30	0.35	0.42	0.26	0.25	0.23	0.20	0.16	0.13

APPENDIX A. Urval och definitioner

De resultat som presenterats i denna uppsats är baserade på intervju- och registerdata för ett slumpmässigt urval från hela Sverige av 2 132 hushåll före bortfall och 1 531 efter bortfall. I bortfallet finns en något större andel av äldre och ensamstående än i populationen. Däremot har vi inte funnit några systematiska skillnader t ex beträffande taxerad inkomst. Urvalet omfattar inte hushåll med personer över 74 år och inte institutionshushåll. Urvalet är i det närmaste självvägande och de uppgifter som redovisats är ovägda.

I hushåll med mer än en vuxen har hushållsföreståndaren och dennes maka/make intervjuats och i vissa fall har även en tredje person i hushållet intervjuats. I hushåll med gifta eller sammanboende makar är det mannen som benämnes hushållsföreståndare. I andra hushåll med flera vuxna är det den person som 1983 hade de största inkomsterna som benämnes hushållsföreståndare.

Uppgifterna om hushållens förmögenhet har erhållits genom intervjuer med hushållsföreståndaren. Frågorna har avsett hushållets förmögenhet.

Fastigheter har värderats till marknadsvärde när den intervjuade kunnat lämna en uppskattning av detta. I andra fall har taxeringsvärdet räknats upp med de köpeskillingskoefficienter som beräknats av SCB (SM P 1984:9.2). För de fastigheter, för vilka fastighetsvärdet kan uppskattas på bägge sätten, kan en jämförelse mellan de två metoderna göras:

Fastighetstyp/region	n	Av Ip skattat marknadsvärde (kronor)	Tax.värde/ köpeskil- lingskoef. (kronor)
Friliggande enfam.hus	434	372 435	340 643
Sammanbyggt småhus	106	366 274	360 218
Friliggande tvåfam.hus	24	345 625	342 929
Totalt	564	370 136	344 419
Storstad	82	467 683	452 698
Götaland	211	346 235	308 696
Svealand	198	363 283	354 933
Norrland	73	348 237	297 527

Värdet av hushållets bilar har beräknats med hjälp av intervjuuppgifter om tillverkningsår och märke samt MRF:s riktpislista för begagnade bilar. För vissa varaktiga konsumtionsvaror såsom TV, tvättmaskiner, etc vet vi endast om hushållet äger varan eller ej. I dessa fall har vi gjort en försiktig uppskattning av det genomsnittliga marknadsvärdet för en begagnad TV, tvättmaskin, etc. Övriga värdeuppgifter har lämnats av de intervjuade. För att kompensera för partiellt bortfall har vissa imputationer gjorts, se Klevmarken & Olovsson (1986), kap II.

De uppgifter som ligger till grund för beräkning av disponibel inkomst bygger både på intervju- och registeruppgifter. I disponibel inkomst ingår inte schabloninkomst av eget hem och ej heller eventuellt taxeringsmässigt underskott av eget hem.

APPENDIX B. Regressions skattningar

Variabelförklaring:

ALD1=1	om hushållsföreståndaren är 18-24 år
ALD2=1	"- 25-34
ALD3=1	"- 35-44
ALD4=1	"- 45-54
ALD5=1	"- 55-64
ALD1-ALD5=0	"- 65-
FAM2=1	om ensamstående utan barn
FAM3=1	om ensamstående med barn
FAM4=1	om två vuxna utan barn
FAM6=1	om två vuxna med 1-2 barn
FAM7=1	om två vuxna med 3- barn
FAM8=1	om mer än två vuxna utan barn
FAM2-FAM8=0	om mer än två vuxna med barn
REG2=1	om medelstora tätorter
REG3=1	om mindre tätorter och landsbygd
REG2-REG3=0	om de tre storstäderna
HUTB2=1	om hushållsföreståndaren har realskola, flickskola eller yrkesutbildning
HUTB3=1	om hushållsföreståndaren har studentexamen eller högst ett år utöver studentexamen
HUTB4=1	om hushållsföreståndaren har högskola
HUTB2-HUTB4=0	om hushållsföreståndaren har folkskola
MUTB2-MUTB4	har samma betydelse som HUTB2-HUTB4 men avser hushållsföreståndarens makas/makes utbildning.

YEXP hushållsföreståndarens år i förvärvsar-
 bete omräknade i heltids- och helårsar-
 bete

$YEXP2 = (YEXP)^2$

MEXP och MEXP2 har samma betydelse som YEXP resp YEXP2
 men avser hushållsföreståndarens maka/
 make

FOERETAG=1 om hushållsföreståndaren är egen före-
 tagare eller självständig yrkesutövare

HFADEGEN=1 om hushållsföreståndarens fader var egen-
 företagare eller självständig yrkesut-
 övare

HFADTJM=1 om hushållsföreståndarens fader var
 tjänsteman eller anställd företagsledare

HFADEGEN=0 och HFADTJM=0 om hushållsföreståndarens
 fader var arbetare

MFADEGEN och MFADTJM har samma betydelse som HFADEGEN
 resp HFADTJM men avser hushållsförestån-
 darens makas/makes faders yrke

HFADDOD=1 om hushållsföreståndarens fader är död
 medan modern lever

HMODDOD=1 om hushållsföreståndarens moder är död
 medan fadern lever

HFMDOD=1 om både hushållsföreståndarens fader och
 moder är döda

MFADDOD, MMODDOD och MFMDOD har motsvarande betydelse
 men avser hushållsföreståndarens makas/
 makes föräldrar.

RESULTAT

SSE	1054.735	F RATIO	12.03
DFE	1284	PROB>F	0.0001
MSE	0.821445	R-SQUARE	0.2415

VARIABLE	DF	PARAMETER ESTIMATE	STANDARD ERROR	T RATIO	PROB> T
INTERCEPT	1	10.735840	0.251582	42.6734	0.0001
ALD1	1	-0.862661	0.216163	-3.9908	0.0001
ALD2	1	-0.633564	0.172576	-3.6712	0.0003
ALD3	1	-0.501039	0.152914	-3.2766	0.0011
ALD4	1	-0.279871	0.130356	-2.1470	0.0320
ALD5	1	0.053025	0.099741	0.5316	0.5951
FAM2	1	0.291447	0.127882	2.2790	0.0228
FAM3	1	0.206600	0.198058	1.0431	0.2971
FAM4	1	0.390140	0.109511	3.5626	0.0004
FAM6	1	0.262056	0.107672	2.4338	0.0151
FAM7	1	0.086977	0.140700	0.6182	0.5366
FAM8	1	0.188485	0.130643	1.4428	0.1493
REG2	1	0.041299	0.064255	0.6427	0.5205
REG3	1	0.137313	0.071359	1.9243	0.0545
HUTB2	1	0.263970	0.066205	3.9872	0.0001
HUTB3	1	0.561601	0.095740	5.8659	0.0001
HUTB4	1	0.639461	0.117360	5.4487	0.0001
MUTB2	1	0.089808	0.070779	1.2688	0.2047
MUTB3	1	0.355149	0.115078	3.0862	0.0021
MUTB4	1	0.376681	0.136451	2.7606	0.0059
YEXP	1	0.043641	0.011764	3.7096	0.0002
YEXPM	1	0.004317241	0.008446525	0.5111	0.6094
YEXP2	1	-0.000579742	0.0001977382	-2.9319	0.0034
YEXPM2	1	-0.000169728	0.0001933916	-0.8776	0.3803
FOERETAG	1	0.368515	0.077145	4.7769	0.0001
HFADEGEN	1	0.126944	0.060581	2.0954	0.0363
HFADTJM	1	0.219643	0.071648	3.0656	0.0022
MFADEGEN	1	0.010058	0.068505	0.1468	0.8833
MFADTJM	1	0.028472	0.080876	0.3520	0.7249
HFADDOD	1	0.105930	0.076634	1.3823	0.1671
HMODDOD	1	0.056003	0.117984	0.4747	0.6351
HFMDOD	1	-0.064097	0.087635	-0.7314	0.4647
MFADDOD	1	0.057583	0.082471	0.6982	0.4852
MMODDOD	1	-0.036930	0.135834	-0.2719	0.7858
MFMDOD	1	0.127983	0.088094	1.4528	0.1465

En ny bok från IUIs industriforskningsprogram

KUNSKAP, INFORMATION OCH TJÄNSTER

- en studie av svenska industriföretag

av Gunnar Eliasson, Bo Carlsson, Enrico Deiacó, Thomas Lindberg, Tomas Pousette

Kunskapskapital skapas i lika hög grad i företagen som i skolan. En varierad karriär är sannolikt den viktigaste formen av utbildning för yrkeslivet. Följaktligen har den interna företagsutbildningen expanderat kraftigt i ett alltmer kompetenskrävande näringsliv.

Hur utbildas människorna mest effektivt för den föränderliga arbetsmiljön i de moderna företagen? Hur påverkas kompetenskraven i avancerad industri av att produktionens innehåll snabbt förändras från varutillverkning till informationshantering i olika former; i industriföretagen särskilt tekniskt utvecklingsarbete samt marknadsföring i olika former, som höjer produktens kvalitet och värde?

Hur organiseras kunskapsutveckling och kunskapsöverföring inom företagen och hur stora resurser drar denna verksamhet?

Hur ser efterfrågan på kompetens på arbetsmarknaden ut? Har vi en teknikerbrist?

Industrin blir i allt större utsträckning en tjänsteproducent. Nya data presenteras i boken över industriföretagens förändrade inriktning. Hur mycket av industriföretagens resurser satsas på annat än tillverkning? Vad bestämmer valet mellan egen produktion och inköp av tjänster?

USA anses ha kommit längst i utvecklingen mot ett tjänste- och informations-samhälle. En jämförelse i detta avseende mellan USA och Sverige återfinns i boken. Fördelningen mellan privat och offentlig sektor diskuteras särskilt.

Boken innehåller 250 sidor och kostar 295 kr inkl moms.

Till Industriens Utredningsinstitut, Grevgatan 34, 114 53 Stockholm.
Tel. 08 - 783 84 08.

Härmed beställes

... ex Kunskap, information och tjänster. 295 kr inkl moms.

Porto- och hanteringsavgift på 30 kr per beställning tillkommer.

Namn:

Adress:

Postadress:

OBS! IUIs MÅNGDRABATT

Vid köp av mer än 5 ex av samma bok erhålls 25 % rabatt. På beställningar som överstiger 2 000 kr erhålls 50 % på det över-skjutande beloppet.